

KULTURHISTORIE

Danske kalkmalerier. Registerbind.
(Christian Eilers Forlag, 1992). 63 s.

Med dette bind er kalkmaleriserien afsluttet; desværre, for det har været en fornøjelse at lære den at kende. Registerne dækker emner, forfattere, lokaliteter, værksteder, motiver, teknikker og materialer, suppleret med en liste over fagord. Lokaliteterne er afsat på kort med dateringer angivet i hver sin farve, og giver derfor et interessant overblik over de kirkelige centres geografiske placering og bevægelser op gennem perioderne.

Værket afsluttes i samme smukke, gennemtænkte form, som det påbegyndtes. Det har fra starten været præget af en vis eksklusivitet. Ikke i den forstand, at det er skrevet af eller for en lille kreds; et enkelt blik på det lange forfatterregister kan afkræfte den første af disse hypoteser. Dets eksklusivitet ligger i kærligheden til stoffet, i entusiasmen, og med den nysgerrigheden og åbenheden; det har resulteret i en afvekslende, mangfoldig strøm af indgangsvinkler og synspunkter, en lyst til at forfølge et spor, udforske en detalje, uddybe en enkelthed, og, sidst, men ikke mindst i information, masser af information af fagfolk med forskellig baggrund. Det kaleidoskopske, multifokale har til gengæld betydet, at overblikket, de store linier fortonede sig, for hvorledes opnåes det uden at prioritere, forkorte, overse eller udelade i dette kæmpemæssige materiale? En uortodoks, men forfriskende fremgangsmåde.

Personligt har en af de gode oplevelser været det indblik i tilblivelsesprocessen, som vel først og fremmest er

Ulla Haastrups fortjeneste. Det at få en stoflig fornemmelse, en ide om håndværket, der ligger bag – en hidtil temmelig overset del af kalkmalerihistorien, der har været meget lærd, meget teoretisk, orienteret om stilhistorien, ikonologien og religionshistorien. Men sådan tilberedes altså grovpuds, sådan intonaco, sådan forberedes malefladen, så stort er et dagsværk; sådan bruges lodsnoren; dét kan man også bruge murer skeen til. En nærhed, næsten en nærsynethed, som giver fornemmelsen af at være på sporet, ja lige i hælene på de mennesker, som skabte billederne; omslaget på registerbindet er således et overmåde skarpt, detaljeret close-up af en kalket overflade, en omstændighed, der fortæller noget om, hvor omhyggeligt denne intention er blevet forfulgt.

Indsigten i teknik og materialer, som så gavmildt bliver læseren til del, afspejler sig i et fyldigt register over teknikker og materialer, med stikord, der giver lyst til genlæsning: azurit, bakkesand, bjerkrystaller, bomhuller, fluore-scens...

Forrest og bagest, inden i omslaget, er pladsen udnyttet til skematiske rids af den romanske og gotiske kirkebygning med de tekniske konstruktionsbetegnelser vedføjet. Desuden er der to farvekort over den før- og den efterreformatoriske farveskala. Skønheden i dem begge er indiskutabel, men der er forskel: De ældste står i deres raffinerede, harmoniske afstemthed og med en sær, lysende transparens. De yngre er på én gang kraftigere og fladere, stærkere og alligevel mere livløse. Tankevækkende.

Wivan Munk-Jørgensen